

APIE TEISĖS RECEPCIJĄ NUOLATINĖS TARYBOS REZOLIUCIJOSE

MARCIN GŁUSZAK

Lodzės universitetas

Teisės recepcijos Abiejų Tautų Respublikoje problematika buvo ne kartą aptarta istorinėje teisinėje literatūroje. Mokslinius laimėjimus šioje srityje turėtų papildyti Nuolatinės tarybos rezoliucijų analizė. 1776 m. Nuolatinei tarybai buvo suteiktos galios aiškinti sunkumus keliančias teisės nuostatas. Atlikdamas šią užduotį Teisingumo departamentas rengė rezoliucijas, kurios vėliau buvo priimamos plenariniuose posėdžiuose. Rezoliucijos buvo išduodamos suinteresuotųjų subjektų – jurisdikcijų, įstaigų ir privačių asmenų tiek iš Lenkijos Karalystės, tiek iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės – prašymu. Rezoliucijose buvo keliami įvairūs teismų organizavimo ir kompetencijos, procesinės, privatinės, rečiau baudžiamosios teisės klausimai. Dažniausiai Nuolatinei tarybai buvo užduodami klausimai dėl įstatymų spragų, netikslių, neaiškių Seimo konstitucijų nuostatų bei prieštaravimų tarp galiojančių įstatymų. Kiekvienas kreipimasis buvo išsamiai analizuojamas. Teikiant atsakymus bandyta nesikišti į įstatymų leidybos ir teismų sritį, nes tai buvo aiškiai uždrausta Seimo įstatymuose. Vienas iš klausimų, keliamų Tarybai adresuotuose raštuose, buvo Lenkijos Karalystės teisės recepcija Lietuvoje ir Lietuvos teisės recepcija Lenkijos Karalystės provincijose – reiškiny, žinomas Abiejų Tautų Respublikoje gerokai anksčiau. Pareiškėjai klausė apie galimybę taikyti teisę, galiojančią kaimyninėje žemėje, vaivadijoje ar provincijoje, o dažniausias tokių veiksmų motyvas buvo ieškoti sau palankesnių teisinių sprendimų. Nuolatinė taryba privalėjo atsakyti į kiekvieną paklausimą. Laikydamosi atitinkamos kompetencijos ji turėjo rasti kompromisą tarp teisės nuostatų laikymosi ir kasdien su teisės nuostatomis susiduriančių piliečių postulatų.

Reikšminiai žodžiai: Nuolatinė taryba, rezoliucijos, teisės aiškinimas, teisės recepcija, Lenkijos Karalystės teisė, Lietuvos teisė.